

FEBRER DE 2020

INFORME D'APROFUNDIMENT DE L'ECONOMIA METROPOLITANA

TROP

APROFUNDIMENT

IMPACTE DE LES POLÍTIQUES ACTIVES
D'OCUPACIÓ

TENDÈNCIES, REPTES, OPORTUNITATS I POSICIONAMENT

ÍNDEX

Presentació de la monografia | 3 |

1. Definició | 4 |

2. El mercat de treball metropolità | 5 |

3. Inversió del SOC en Polítiques Actives d'Ocupació | 6 |

3.1. Qualificació professional

3.2. Foment de l'ocupació

3.3. Desenvolupament econòmic local

3.4. Orientació professional

3.5. Foment de la mobilitat geogràfica

3.6. Gestió de la col·locació en el mercat de treball

4. Inversió de l'AMB en Polítiques Actives d'Ocupació | 11 |

5. Reptes i bones pràctiques | 12 |

6. Casos i aplicacions pràctiques | 13 |

5.1. El programa metropolità de dinamització del mercat de treball

5.2. El projecte singular "Escola d'oportunitats"

5.3. El projecte singular de cooperació intermunicipal: "A la feina amb tu"

5.4. La descentralització de les PAO alemanyes

5.5. El model australià de col·laboració públic-privada

5.6. La importància de la formació en les PAO franceses

7. Repercussió i aplicabilitat a l'AMB | 20 |

8. Bibliografia | 21 |

PRESENTACIÓ DE LA MONOGRAFIA

El Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC) va destinar als municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona 137M € en polítiques actives d'ocupació l'any 2018; el 41% del pressupost destinat a Catalunya o un 0,11% del PIB metropolità del mateix any [1]. La despesa a l'estat espanyol ha suposat en els últims anys una mitja de 6.000M € anuals, uns imports que han experimentat notables disminucions des de la crisi econòmica, tot i l'augment exponencial de les situacions de pobresa vinculades a la pèrdua d'ingressos, la manca d'ocupació o als canvis en la tipologia d'ocupacions [2].

Els experts insisteixen en la necessitat de millorar l'efectivitat dels programes i de guanyar eficiència en la prestació de les diferents polítiques de suport a l'ocupació, introduint-ne eines d'avaluació que permetin no només millorar i adaptar el seu contingut, sinó també comparar aquestes dades amb altres regions europees. En aquest sentit, identificar si les polítiques actives milloren la inserció en el món del treball dels desocupats (efectivitat) o si el cost per persona desocupada inserida per a cada política és l'adient (eficiència) són qüestions que cal plantejar independentment de la situació econòmica de cada metròpolis, per evitar finançar programes que no generin els efectes pretesos.

Aquest informe té com a objectiu reflexionar sobre les polítiques d'ocupació i els seus efectes en el mercat de treball, per tal d'entendre com es reparteix la despesa efectuada en els municipis metropolitans i els reptes que generen.

TENDÈNCIES
REPTES
OPORTUNITATS
TROP
POSICIONAMENT

DEFINICIÓ

POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ [3]*

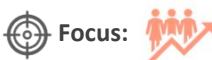
POLÍTIQUES ACTIVES

Focus:

Es consideren **Polítiques Actives d'Ocupació (PAO)** el conjunt d'accions i mesures d'orientació, ocupació i formació dirigides a millorar les possibilitats d'accés a l'ocupació de les persones desocupades; al manteniment de l'ocupació i a la promoció professional de les persones ocupades; i al foment de l'esperit empresarial i de l'economia social.

POLÍTIQUES PASSIVES

Focus:

Les **polítiques passives**, en canvi, responen a les situacions de manca de les persones desocupades mitjançant aportacions de caràcter econòmic per ajudar-les a mantenir un nivell mínim d'ingressos. N'existeixen de dos tipus: la prestació d'atur i la jubilació anticipada. El seu objectiu és protegir els aturats. Estan directament relacionades amb el model de protecció social i polític de cada país.

*categorització segons el SOC i l'OCDE

ELS TRES ACTORS AMB UN ROL CLAU EN EL MERCAT DE TREBALL

L'administració

- Les **competències** en matèria d'ocupació a l'Estat espanyol estan **descentralitzades** i es distribueixen entre l'Estat (amb competència normativa) i les diferents autonomies (amb competència de gestió).
- Les administracions locals poden alhora adoptar mesures específiques tot i no disposar d'habilitació concreta a la llei.
- Els **serveis d'ocupació** són els organismes que centralitzen el desenvolupament i seguiment dels diferents programes d'ocupació.

Treballadors/es

- La **població activa** – independentment de la seva situació professional (ocupat/desocupat, per compte propi/d'altri) – caracteritza la variable de l'**oferta** en el mercat del treball.
- Les **polítiques actives** d'ocupació estan destinades a **millorar les oportunitats d'ocupació de les persones treballadores, el manteniment de l'ocupació, el foment de l'esperit empresarial i l'economia social, i l'ajust entre l'oferta i la demanda de treball.**
- Les polítiques passives solen estar deslligades de les PAO.

Organitzacions

- Les empreses o organitzacions són, d'altra banda, els **demandants d'ocupació**.
- Les **polítiques actives** d'ocupació **també solen estar dirigides a les organitzacions** amb l'objectiu d'incentivar la contractació de capital humà mitjançant subvencions o incentius fiscals a col·lectius particulars (joves, dones, aturats de llarga durada).

El mercat del treball metropolità

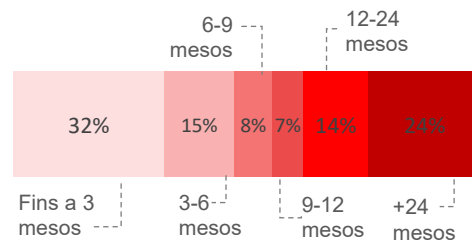
Les dades d'atur al territori

- L'evolució de la taxa d'atur en els darrers anys és positiva al conjunt del territori català, en experimentar una **disminució en el nombre d'aturats** des de la crisi econòmica.

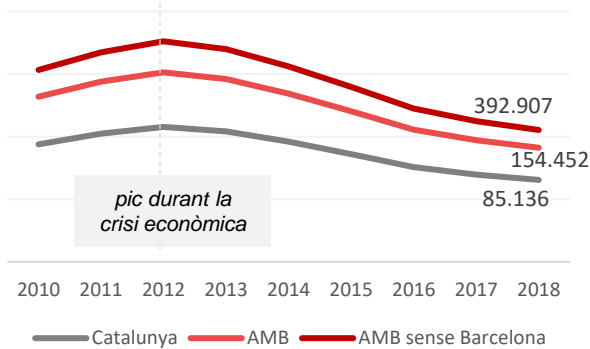
154.452
aturats a l'àrea metropolitana l'any 2018

Taxa d'atur registrada
9,8%

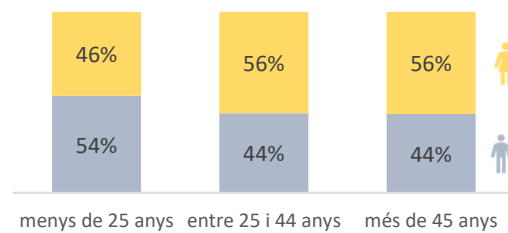
- Gairebé **4 de cada 10 aturats a l'àrea metropolitana són de llarga durada** (estan desocupats des de fa més d'un any), segons dades de 2018.

EVOLUCIÓ DE L'ATUR EN ELS ÚLTIMS ANYS

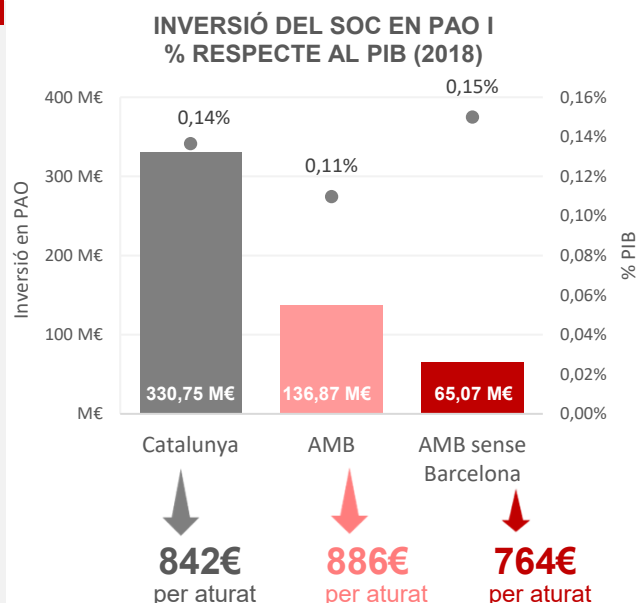

- Les dones presenten una taxa d'atur més elevada que els homes, especialment en edats més avançades.

La inversió en Polítiques Actives d'Ocupació

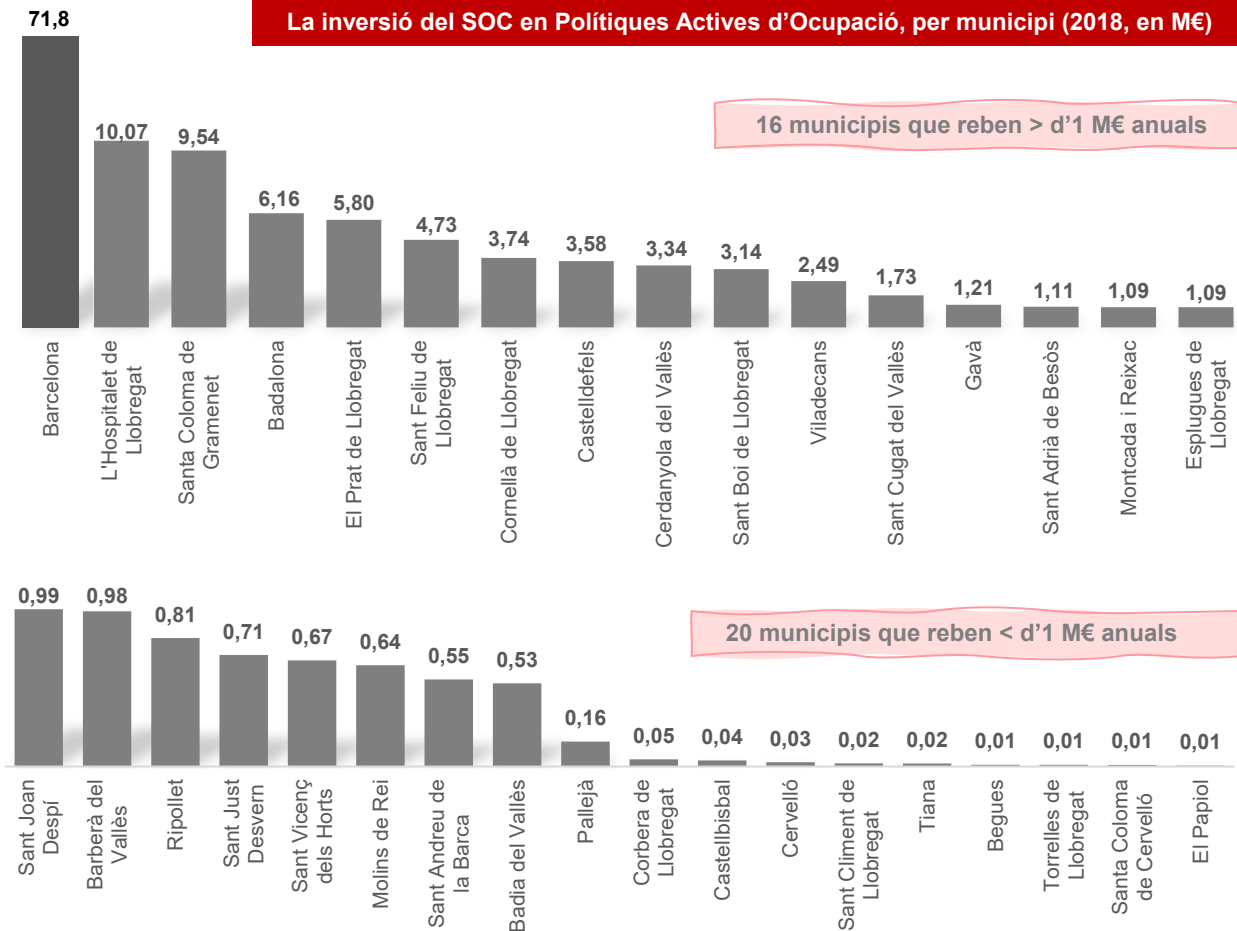
- La inversió en Polítiques Actives d'Ocupació a l'àrea metropolitana depèn de l'import invertit per part del SOC, l'AMB, la Diputació de Barcelona i el conjunt d'ajuntaments de la metròpolis.
- Segons les últimes dades disponibles (2018), el SOC inverteix un **0,11% del seu PIB en polítiques actives**; una ràtio inferior al de Catalunya. Tanmateix, si la inversió sense incloure les dades de la ciutat de Barcelona és superior, arribant al 0,15% del PIB.
- Respecte a la inversió per càpita, el SOC destina a l'àrea metropolitana **886€ en polítiques actives per cada aturat**, mentre que sense incloure Barcelona la xifra és de 764€/aturat, import inferior a la resta de Catalunya (842€/aturat).
- En termes relatius, tant les dades d'inversió global del SOC com per càpita són notablement reduïdes respecte a altres països europeus, com França, Alemanya o Dinamarca.

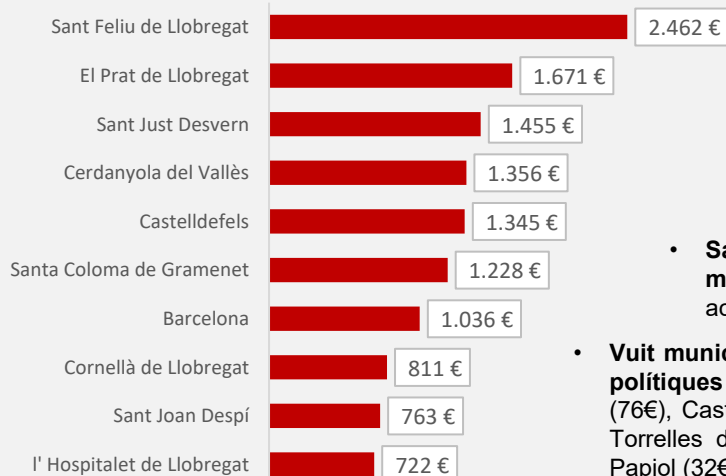

Inversió del SOC en PAO

La inversió del SOC en Polítiques Actives d'Ocupació, per municipi (2018, en M€)

Els 10 municipis amb més inversió del SOC per desocupat (2018)

- Tot i que **Barcelona és el municipi que més inversió rep del SOC en PAO, la inversió per desocupat és superior a 6 municipis de l'àrea metropolitana.** Tots ells destinen més de 1.000€ en polítiques actives per aturat.

- Sant Feliu de Llobregat és el municipi que més diners del SOC destina en polítiques actives, amb més de 2.000€ per desocupat.**

- Vuit municipis destinen menys de 100€ per aturat en polítiques actives:** Corbera de Llobregat (84€), Tiana (76€), Castellbisbal (71€), Cervelló (68€), Begues (55€), Torrelles de Llobregat (47€), Santa Coloma (37€) i el Papiol (32€).

Inversió del SOC en PAO

- La despesa en Polítiques Actives d'Ocupació a Catalunya es distribueix segons **sis àmbits d'inversió diferenciats** [5].

QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL. Activitats relacionades amb la formació en competències necessàries per al desenvolupament d'una determinada professió o lloc de treball.

FOMENT DE L'OCUPACIÓ. Polítiques dirigides a facilitar la inserció de persones en situació d'atur que tenen dificultats afegides o especials a l'hora de trobar feina i són potencials víctimes de l'exclusió laboral o social.

DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL. Polítiques dirigides a les organitzacions amb l'objectiu d'estimular, fomentar i diversificar l'activitat econòmica i crear (indirectament) ocupació, renda i riquesa.

ORIENTACIÓ PROFESSIONAL. Serveis i programes personalitzats d'informació, d'acompanyament, de motivació i d'assessorament a la població activa perquè coneguin les seves capacitats, interessos i perfil ocupacional. L'orientació ajuda a gestionar l'itinerari de qualificació en la recerca d'ocupació o la posada en marxa d'iniciatives empresarials.

FOMENT DE LA MOBILITAT GEOGRÀFICA. Programes i activitats que tenen per objectiu afavorir la mobilitat professional i formativa de les persones per a la millora de les seves condicions.

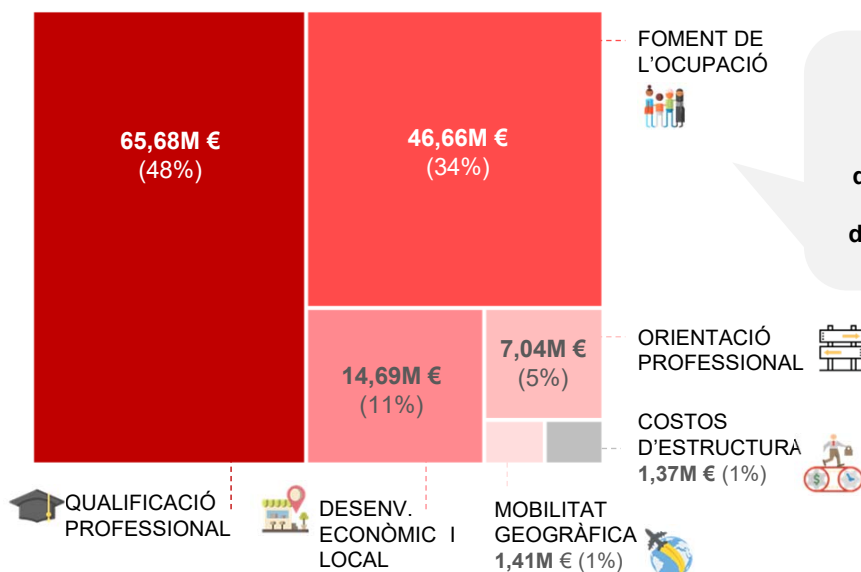
GESTIÓ DE LA COL·LOCACIÓ EN EL MERCAT DEL TREBALL. Correspon als costos d'estructura dels serveis d'ocupació. Comprèn totes aquelles iniciatives relacionades amb la gestió d'ofertes de treball presentades per empreses, entitats i particulars que ofereixen/demanden ocupació.

Aquestes **subcategories d'inversió** són **pròpies de l'autonomia de Catalunya**. Cada comunitat té llibertat per reportar segons la seva pròpia categorització.

Els experts consideren necessària una homogeneïtzació de la terminologia emprada Autonomia – Estat - Europa per tal de poder realitzar comparatives

Principals partides d'inversió del SOC en PAO en el territori de l'àrea metropolitana (2018)

Les partides en què el SOC destina un **major volum d'inversió** a l'àrea metropolitana són la **qualificació professional, el foment de l'ocupació i el desenvolupament econòmic local.**

Inversió del SOC en PAO

QUALIFICACIÓ PROFESSIONAL

- **Pallejà, Sant Just Desvern i Barcelona** són respectivament les ciutats que més inversió reben del SOC en la capacitat i qualificació de la població activa (>60%).
- **6 municipis destinen més del 50% de la seva inversió en PAO en activitats de qualificació professional.**

65,68M €

invertits l'àrea metropolitana l'any 2018

48 %

de la despesa en PAO

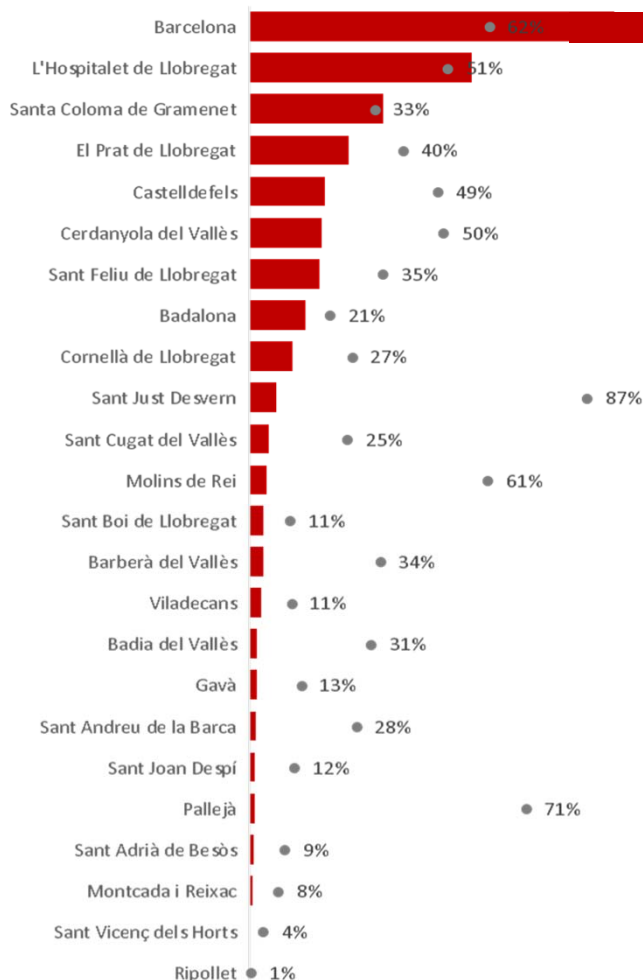

127.180

beneficiaris de programes de qualificació professional a l'àrea metropolitana (2018)

516 €

invertits per beneficiari

Municipi	Inversió del SOC
Barcelona	44.470.263
L'Hospitalet de Llobregat	5.156.418
Santa Coloma de Gramenet	3.102.198
El Prat de Llobregat	2.303.426
Castelldefels	1.739.359
Cerdanyola del Vallès	1.673.933
Sant Feliu de Llobregat	1.635.138
Badalona	1.289.634
Cornellà de Llobregat	995.456
Sant Just Desvern	614.556
Sant Cugat del Vallès	437.756
Molins de Rei	393.655
Sant Boi de Llobregat	333.121
Barberà del Vallès	332.268
Viladecans	274.243
Badia del Vallès	165.515
Gavà	163.651
Sant Andreu de la Barca	152.604
Sant Joan Despí	116.415
Pallejà	112.668
Sant Adrià de Besòs	103.436
Montcada i Reixac	82.481
Sant Vicenç dels Horts	24.584
Ripollet	5.299

* Només s'inclouen en la taula els municipis que destinen inversions en aquest àmbit.

- **El 80% de la inversió del SOC en formació es distribueix principalment en dos programes:**
 - **Formació professional per a persones ocupades** (representant un 46% de la inversió total), de caràcter transversal (25%) o sectorial (21%)
 - **Programa FOAP (34%)**, que ofereix **formació d'oferta en àrees prioritàries** a persones treballadores –preferentment en situació d'atur- **d'acord amb el seu potencial** i adaptada a les necessitats del mercat laboral [6].

Inversió del SOC en PAO

FOMENT DE L'OCUPACIÓ

- Un total de **8 municipis** destinen el **100% del pressupost del SOC** de PAO en mesures per al foment de l'ocupació.
- **Més de la meitat (22)** destinen **més del 50%** de la inversió provinent del SOC, confirmant l'aposta dels municipis més reduïts en aquesta política activa.

46,66M €

invertits l'àrea metropolitana l'any 2018

34 %

de la despesa en PAO

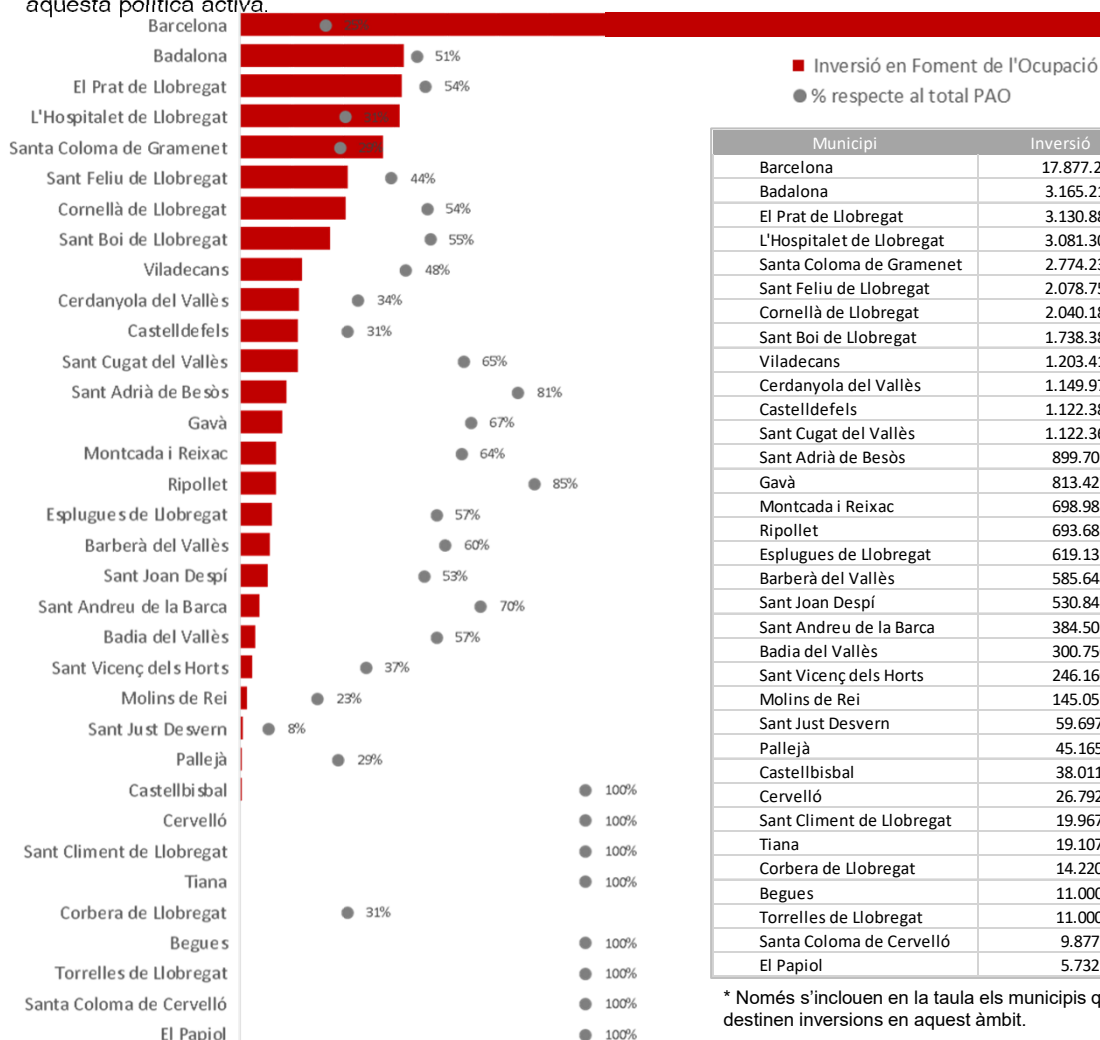
6.709

beneficiaris de programes a l'àrea metropolitana (2018)

6.955 €

invertits per beneficiari

Municipi	Inversió
Barcelona	17.877.238
Badalona	3.165.211
El Prat de Llobregat	3.130.886
L'Hospitalet de Llobregat	3.081.300
Santa Coloma de Gramenet	2.774.236
Sant Feliu de Llobregat	2.078.755
Cornellà de Llobregat	2.040.180
Sant Boi de Llobregat	1.738.380
Viladecans	1.203.417
Cerdanyola del Vallès	1.149.972
Castelldefels	1.122.381
Sant Cugat del Vallès	1.122.362
Sant Adrià de Besòs	899.702
Gavà	813.427
Montcada i Reixac	698.981
Ripollet	693.685
Esplugues de Llobregat	619.131
Barberà del Vallès	585.648
Sant Joan Despí	530.847
Sant Andreu de la Barca	384.507
Badia del Vallès	300.750
Sant Vicenç dels Horts	246.160
Molins de Rei	145.056
Sant Just Desvern	59.697
Pallejà	45.165
Castellbisbal	38.011
Cervelló	26.792
Sant Climent de Llobregat	19.967
Tiana	19.107
Corbera de Llobregat	14.220
Begues	11.000
Torrelles de Llobregat	11.000
Santa Coloma de Cervelló	9.877
El Papiol	5.732

* Només s'inclouen en la taula els municipis que destinen inversions en aquest àmbit.

8 de cada 10€ invertits en mesures per al foment de l'ocupació es distribueixen en **cinc programes**.

- La partida més alta es destina a polítiques per als més joves, amb un 36% del pressupost. Destaquen els programes per als joves amb menys formació "Projectes Singulars" (27%) i els programes que potencien la dualitat entre l'estudi i la feina, sota el programa "Joves en Pràctiques" (9%).
- Les polítiques també se centren a afavorir la **contractació de persones aturades** ("Treball i formació" 18%) i els **col·lectius de més de trenta anys** ("Programa Enfeina't" 12%) [5].

Inversió del SOC en PAO

DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC LOCAL

- El 82% de la inversió del SOC en aquesta categoria es concentra en el programa "Trellall als barris", una iniciativa que busca millorar la situació econòmica i social de diferents àrees urbanes catalanes, a partir de la subvenció de programes experimentals que afavoreixin la inserció, el desenvolupament local, la qualificació professional i l'experiència laboral.

14,69M €

invertits a l'àrea metropolitana l'any 2018

11 %

de la despesa en PAO

5.740

beneficiaris de programes a l'àrea metropolitana (2018)

2.560 €

invertits per beneficiari

ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

- El 80% de la inversió del SOC en aquesta PAO es concentra en tres programes dirigits a persones desocupades (61%) i a joves universitaris (20%).
- Destaquen les accions d'orientació i acompanyament a la inserció per millorar la posició al mercat laboral de les persones demandants d'ocupació i el programa UBICAT, centrat en accions d'orientació personalitzada.

7,04M €

invertits a l'àrea metropolitana l'any 2018

5 %

de la despesa en PAO

18.398

beneficiaris de programes a l'àrea metropolitana (2018)

372 €

invertits per beneficiari

FOMENT DE LA MOBILITAT GEOGRÀFICA

- La totalitat de la inversió del SOC en aquesta partida es concentra en el Programa TLN Mobilicat, una línia de subvencions per donar suport a les entitats que disposin de projectes de mobilitat transnacional. La iniciativa premia especialment les organitzacions que potenciïn programes de pràctiques europees.
- A diferència d'altres autonomies, Catalunya no disposa de polítiques actives dirigides a la igualtat d'oportunitats.

1,42M €

invertits a l'àrea metropolitana l'any 2018

1 %

de la despesa en PAO

138

beneficiaris de programes a l'àrea metropolitana (2018)

10.270 €

invertits per beneficiari

COSTOS D'ESTRUCTURA

- Els costos de gestió i col·locació en el mercat de treball representen un 1% del pressupost del SOC en PAO a l'àrea metropolitana.
- Els principals costos es deriven de la intermediació laboral amb Agències de col·locació, les quals realitzen tasques d'assessorament laboral per al conjunt de les polítiques d'ocupació [5].

1,37M €

invertits a l'àrea metropolitana l'any 2018

1 %

de la despesa en PAO

2.713

beneficiaris de programes a l'àrea metropolitana (2018)

506 €

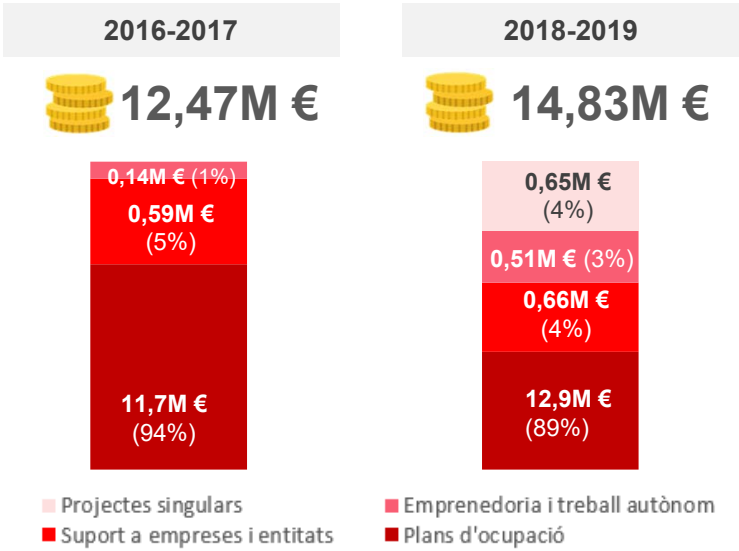
invertits per beneficiari

Inversió de l'AMB en PAO

L'Àrea Metropolitana de Barcelona ha destinat, des del 2016, 39,78M € en polítiques actives d'ocupació a la metròpolis. El **Programa Metropolità de Suport a les Polítiques Socials municipals (PMSPS)** és la iniciativa de suport a les actuacions municipals per a generar ocupació. Compta amb **30 milions d'euros** destinats a projectes vinculats a la qualificació professional, l'apoderament i la inserció laboral de les persones.

Inversió en PAO realitzada per l'AMB (PMSPS 2016-2019)

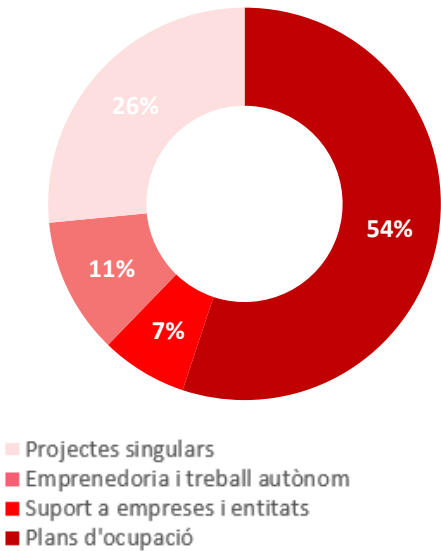

En el període 2018-2019, el programa s'ha focalitzat en millorar la **qualitat de la contractació**, augmentant la durada dels contractes. També fa una aposta ferma pels **Projectes Singulars**.

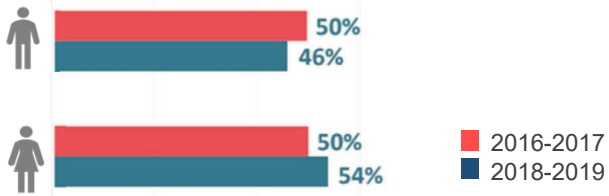
Constitueixen una nova línia de treball que incidirà en l'ocupació i formació de **886 participants** (26% del total). Les franges d'edat més cobertes es troben entre els 35 i els 54 anys, però la participació dels majors de 45 anys supera el 50%. S'ha observat una participació per gènere força equitativa en ambdues convocatòries.

Beneficiaris en PAO realitzada per l'AMB (PMSPS 2016-2019)

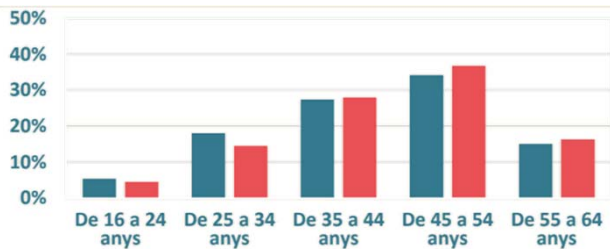
Persones contractades pel PMSPS per línia de treball, en %, fins gener 2020

Participació per gènere en els períodes 2016-2017 i 2018-2019 del PMSPS, fins gener 2020

Participació per rangs d'edat en els períodes 2016-2017 i 2018-2019 del PMSPS, fins gener 2020

Reptes i bones pràctiques

REPTES

COMPETÈNCIA DESCENTRALITZADA

La descentralització de les competències en matèria d'ocupació entre l'Estat, les autonomies i els ens locals i la manca d'una autoritat única en l'àmbit estatal han provocat que les polítiques actives d'ocupació al territori espanyol manquin d'una visió compartida comuna. Això deriva en actuacions poc coordinades al territori i en una manca d'adaptació d'aquestes a les necessitats del mercat de treball.

DÈFICIT EN QUALITAT I TRANSPARÈNCIA

La manca d'una terminologia comuna per a cada tipus de política activa provoca un empobriment de la informació disponible a escala global i dificultats per establir comparatives entre les inversions realitzades entre autonomies o països de la Unió Europea. La manca de coherència no només resta credibilitat a les administracions sinó que també dificulta l'avaluació sobre l'eficàcia i eficiència de les polítiques actives d'ocupació.

RENDICIÓ DE COMPTES NO PAUTADA

La falta d'una publicació sistemàtica de la inversió anual en polítiques actives d'ocupació també és un dels principals reptes del sistema. La rendició de comptes sense data fixa i amb més d'un any de retard dificulta la verificació i avaluació de les PAO per part d'institucions i ciutadania. Sense aquestes dades no es pot conèixer quins programes, serveis i itineraris funcionen millor per poder fer una assignació més eficient dels recursos públics anualment.

BONES PRÀCTIQUES

L'ECOSISTEMA D'AGENTS IMPLICATS

La necessitat de realitzar un procés de reforma estructural dels serveis d'ocupació es fa latent ateses les carències identificades. L'aposta d'altres països europeus per una major implicació dels ens locals i d'agents socials –màxims coneixedors de les necessitats en termes d'ocupació- és essencial per l'elaboració de polítiques adaptades al mercat.

AUTONOMIA DELS ENS LOCALS

L'atorgament d'autonomia financera i pressupostaria als ens i sistemes d'ocupació locals també és una tendència a l'alça en els models europeus. La possibilitat de gestionar el seu pressupost en funció del mercat de treball ha demostrat ser altament efectiu.

INTEGRACIÓ AMB ALTRES POLÍTIQUES

La planificació des d'una òptica *bottom-up* ha d'acompanyar-se del desenvolupament de mecanismes d'integració de les polítiques actives amb la resta de polítiques (passives, educatives, socials). Condicionar les prestacions d'atur al compromís de participar en certs programes o adaptar l'import de les prestacions a les característiques socials dels treballadors en són exemples.

COL·LABORACIÓ PPP EN LA GESTIÓ

El desenvolupament de formes de col·laboració amb agents privats en l'execució de les polítiques actives també és un model cada cop més utilitzat pels països de la UE (particularment en programes d'intermediació i formació).

CREACIÓ DE PERFILS INDIVIDUALITZATS

La majoria de països europeus compten amb eines de modelatge estadístic per a l'elaboració de perfils d'ocupació individualitzats. Aquesta segmentació permet estimar, abans d'accedir a qualsevol programa, la probabilitat d'inserció de cada demandant d'ocupació segons el seu perfil.

MECANISMES D'AVALUACIÓ

El desenvolupament i sistematització de models d'avaluació integrals de l'eficiència i eficàcia de les PAO abans, durant i després de la seva execució ha de formar part d'una estratègia de revisió regular que permeti millorar els programes desenvolupats i els adapti a les necessitats canviants dels demandants d'ocupació [7].

CASOS I APLICACIONS PRÀCTIQUES

PROGRAMA METROPOLITÀ
De Dinamització del
Mercat de Treball

2020-2023

CAS 1

El programa metropolità de dinamització del mercat de treball

El model de l'Àrea Metropolitana es basa en la descentralització de les polítiques actives d'ocupació. El programa pretén afavorir la creació d'ocupació establint un marc que permeti desenvolupar projectes locals.

CAS 2

El projecte singular "Escola d'oportunitats"

Sant Adrià del Besòs ha impulsat un projecte orientat a les persones joves que permet la integració laboral del col·lectiu juvenil i el retorn d'aquests al sistema educatiu.

CAS 3

El projecte singular de cooperació intermunicipal: "A la feina amb tu"

L'AMB ha impulsat el primer projecte que aposta per a la cooperació intermunicipal amb l'objectiu d'afavorir la inserció sociolaboral en diferents localitats.

CAS 4

La descentralització de les PAO alemanyes

A Alemanya, un dels Estats europeus que més inverteix en polítiques actives d'ocupació, es delega la planificació i el desplegament de les polítiques a agències locals, per tal d'adequar els serveis a l'entorn on operen.

Australian Government

CAS 5

El model australià de col·laboració públic-privada

Des de la dècada dels noranta, el govern australià ha apostat per la desregulació i descentralització de les mesures d'activació de l'ocupació. Tot i això, les agències locals tenen un paper rellevant en el seguiment d'aquestes mesures.

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CAS 6

La importància de la formació a França

L'alta inversió francesa en termes absoluts, en polítiques actives d'ocupació, té com a principal objectiu l'ocupabilitat de la població juvenil així com la seva formació continuada.

- Any d'implantació: 2012
- Iniciativa pública, de caràcter bianual
- Temàtica: Dinamització del Mercat de Treball
- Abast d'actuació: Àrea Metropolitana de Barcelona

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

Programa Metropolità de Dinamització del Mercat de Treball

La descentralització és la principal característica de les polítiques actives d'ocupació a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. En aquest model, els serveis locals d'ocupació dels diferents municipis compten amb una elevada autonomia, emmarcada per unes Bases reguladores aprovades pel Consell Metropolità de l'AMB.

24 M €

destinats a polítiques actives d'ocupació

35 municipis

5 línies de treball

Modalitats de les polítiques actives proposades

- € Projectes d'Orientació i Formació
- € Projectes Singulares
- € Projectes de suport a l'emprenedoria
- € Projectes de suport a la contractació per empreses
- € Projectes de plans d'ocupació

El Programa Metropolità de Dinamització del Mercat de Treball pretén afavorir la creació d'ocupació establint un marc que permeti desenvolupar projectes locals dirigits prioritàriament a les persones en risc de vulnerabilitat. Es creen 5 línies de treball per a presentar projectes locals: d'orientació i formació, projectes singulars, d'emprenedoria, autoocupació i economia social, ajuda a la contractació per empreses i entitats i plans d'ocupació. Aquestes modalitats permeten ajustar el suport econòmic a les necessitats i prioritats sociolaborals de cadascun dels territoris.

El model de planificació descentralitzada

La construcció d'aquest model ofereix una gran autonomia a les entitats municipals, afavorint l'aplicació del programa a les necessitats socials i econòmiques locals.

Les línies de treball tenen com a objectiu general la formació i ocupabilitat d'aquells col·lectius que s'han detectat com els més vulnerables a escala metropolitana.

El govern metropolità és l'encarregat d'elaborar el pressupost destinat al Programa Metropolità. Els Ajuntaments són els responsables de presentar els projectes segons les seves prioritats, i d'executar-los d'acord a les assignacions econòmiques corresponents prèviament acordades.

Impacte del programa 2016-2019

3.359 beneficiaris

> 50% majors de 45 anys

54% participació de dones

55% d'inserció en la 1ª convocatòria

LESSONS LEARNT

L'apoderament dels ajuntaments en el disseny i l'execució de les polítiques actives d'ocupació permet que els programes per a l'ocupació i la formació es construeixin i s'adaptin a les problemàtiques socials i locals del mercat de treball en el seu territori, aportant eficiència a l'impacte del model.

- **Any d'implantació:** 2018
- **Iniciativa pública local**
- **Temàtica:** Orientació sociolaboral de joves
- **Abast d'actuació:** Sant Adrià de Besòs

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

Projecte singular “Escola d'oportunitats”, a Sant Adrià de Besòs

L'Escola d'Oportunitats és un projecte dissenyat per l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs que té una doble finalitat: treballar per la integració laboral de joves de 16 a 20 anys que han abandonat el sistema educatiu prematurament o que estan en risc de fer-ho o que no estan actius, i afavorir el retorn d'aquests i aquestes joves al sistema educatiu.

La intervenció consisteix en un procés d'acompanyament personal i de reforç de les competències transversals a través de tallers, formacions professionalitzadores i pràctiques en empreses. L'Escola vol ser una porta oberta a noves experiències formatives, prelaborals, de voluntariat, de creixement personal i de compromís social, que acompanyi el jovent en el desenvolupament del seu itinerari formatiu, laboral i vital.

L'orientació a les persones joves: una intervenció integrada a nivell municipal

L'anàlisi i la detecció compartida de la realitat i les necessitats del municipi, junt a la coordinació efectiva entre les diferents àrees municipals són la base pel disseny de les polítiques adreçades a les persones joves amb més necessitat d'acompanyament sociolaboral.

Resultats obtinguts en el marc del programa

L'Escola d'Oportunitats depèn de la Taula de Joventut del municipi, en la qual participen cinc àrees municipals: Serveis Socials, Joventut, Promoció Econòmica, Esports i Educació. La Taula és un espai tècnic i polític que va néixer l'any 2012 per vertebrar les diferents polítiques públiques dirigides als/a les joves del municipi, especialment aquells i aquelles en situacions de vulnerabilitat social i educativa.

Per coordinar els diferents serveis públics i agents educatius que treballen amb l'Escola d'Oportunitats l'Ajuntament va crear una xarxa educativa municipal.

L'Escola ja és un projecte consolidat dins el municipi, que ha comptat amb el suport econòmic de l'ÀMB a través del Programa Metropolità de Suport a les Polítiques Socials Municipals 2016-2019.

- Tallers formatius: esports, comerç, mecànica, estètica.
- Pràctiques en empreses.
- 48% segueixen processos formatius.
- 6,5% inserció laboral.
- Acompanyament dins el sistema educatiu en casos de risc d'abandonament escolar.
- Reforç acadèmic per a cicles i proves d'accés.

LESSONS LEARNT

El treball transversal, coordinat i eficient entre les diferents àrees municipals és clau per donar respostes personalitzades als col·lectius més vulnerables, com en aquest cas el de joves amb situacions socials i educatives diverses, i combatre i prevenir així l'exclusió social.

- Any d'implantació: 2018
- Iniciativa pública, amb mètode privat
- Temàtica: Dinamització del Mercat de Treball
- Abast d'actuació: Baix Llobregat

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

Projecte singular de cooperació intermunicipal: "A la feina amb tu"

Projecte de cooperació intermunicipal per a la inserció sociolaboral, en el marc del Programa metropolità de suport a les polítiques socials municipals 2016-2019 de l'AMB, promogut per una agrupació d'Ajuntaments: Castelldefels, Gavà, Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Viladecans amb els serveis de gestió transversals del Consell Comarcal del Baix Llobregat.

Un primer projecte que combina una intervenció supralocal amb l'experimentació d'un model per a la inserció de disseny privat.

Un model per a la intervenció: LES PERSONES, eix central

Una combinació de: PROMOURE L'AUTOCONFIANÇA per a generar MOTIVACIÓ, treballar la INTROSPECCIÓ DEL INDIVIDU per a aprofundir en l'AUTOCONEIXEMENT, CONSTRUIR conjuntament el propi itinerari per a la seva INSERCIÓ.

El model d'acompanyament: 4 fases

- 1** AVALUA'T: Procés d'acollida, avaluació personal, definició del pla de treball i concreció dels objectius professionals.
- 2** ORIENTA'T: Procés d'orientació i cerca activa de feina, autoconeixement, curricular i perfil professional i potenciació de l'autonomia.
- 3** PREPARA'T: Millora de les competències personals i professionals, amb accions grupals
- 4** LLENÇA'T: Procés de recerca intensiva activa, incorporació i acompanyament personal ex-post al llarg de 2 mesos després de la contractació.

IMPACTE DE LA INTERVENCIÓ 2019

Participants en el procés: 460

Acompanyaments individuals realitzats: 4218

Participants a activitats grupals: 1175

Participants en simulacions entrevista: 140

Participants en la plataforma digital : 173

Empreses implicades: 50

Persones contractades: 221

LESSONS LEARNT

La combinació de recursos tècnics i econòmics municipals, poden facilitar la promoció de nous formats i mètodes per a la inserció, més enllà dels propis dispositius, permetent conèixer, experimentar i validar altres iniciatives, promogudes des de la iniciativa privada, posant a l'individu en el centre de la metodologia emprada.

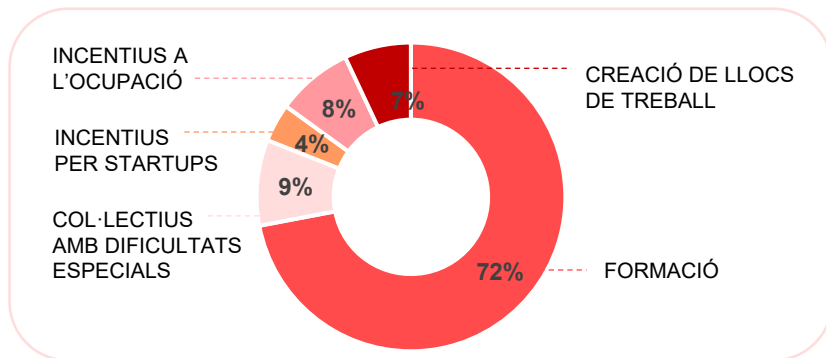
- Any d'implantació: Dècada dels 2000
- Iniciativa pública
- Temàtica: Descentralització de les PAO
- Abast d'actuació: Alemanya

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

La descentralització de les PAO alemanyes

La descentralització és la principal característica de les polítiques actives d'ocupació alemanyes. En aquest model, les agències locals dels diferents municipis compten amb una elevada autonomia.

Alemanya és un dels països europeus amb més inversió en termes absoluts en polítiques actives d'ocupació, juntament amb França i Espanya. Les polítiques destinades a formació representen 7 de cada 10€ invertits. Les agències locals tenen un rol molt important en l'execució d'aquestes, així com en el seu seguiment i avaluació [3].

Font: EUROSTAT [2]

El model de planificació descentralitzada

La construcció del model *bottom-up* ofereix una gran autonomia a les entitats municipals, afavorint que els programes es puguin adaptar a les necessitats socials i econòmiques locals.

Les mesures tenen com a objectiu la formació i ocupabilitat d'aquells col·lectius que a escala local, s'han detectat com els més vulnerables.

El govern federal és l'encarregat d'elaborar el pressupost de l'Agència Federal d'Ocupació. Les direccions regionals són les responsables d'administrar-lo i establir les prioritats que creguin convenients.

L'Agència Federal d'Ocupació també és l'encarregada de comunicar a les direccions locals i els *Jobcenters*, els objectius qualitatius i quantitatius a assolir.

Totes les empreses i centres d'ocupació tenen l'obligació de registrar-se en les agències locals de col·locació, les quals són les responsables de gestionar les ofertes de treball [7]

jobcenter

Creats en el marc de les reformes impulsades pel govern alemany per dinamitzar el mercat laboral, els *Jobcenters* són uns centres de treball, que s'articulen com a un dels centres vehiculars en les prestacions per atur. També participen en l'execució de les polítiques actives d'ocupació així com d'altres d'àmbits socials. Aquests centres, que són gestionats per les entitats locals, duen a terme tasques de seguiment i avaluació, que permeten detectar les problemàtiques socials i econòmiques de l'entorn, així com eixos de millora de les polítiques que s'han realitzat fins al moment [9].

Assessorament
laboral
personalitzat

Gestió dels ajuts i
serveis rebuts
(polítiques actives i
passives)

LESSONS LEARNT

L'apoderament de les agències locals en l'execució de les polítiques actives d'ocupació permet que els programes d'ocupació es construeixin i s'adaptin a les problemàtiques socials i locals del mercat de treball, aportant eficiència al conjunt del model.

Australian Government

- **Any d'implantació:** Anys 90-Dècada dels 2000
- **Iniciativa públic-privada**
- **Temàtica:** Col·laboració públic-privada
- **Abast d'actuació:** Austràlia

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

El model australià de col·laboració públic-privada

El model d'ocupació australià ha experimentat quatre grans reformes des de l'any 1994, amb l'objectiu de descentralitzar la prestació de les PAO a favor d'entitats privades. En l'actualitat, el model destaca pel seu model de col·laboració públic-privat, articular mitjançant el programa *Jobactive*, per la vinculació de les diferents polítiques d'ocupació (actives-passives-socials), així com la creixent digitalització de les eines que el componen.

Els Centrelink són centres locals d'ocupació i per tant, el punt inicial de contacte dels desocupats per tenir accés al mercat de treball.

- Els centres **registren als aspirants identificant el seu perfil** (mitjançant una elaborada eina digital) amb l'objectiu de determinar el tipus de política més adient per a la seva reincorporació laboral.
- També tenen **competència en l'atorgament de prestacions socials o d'atur** si els treballadors compleixen amb els requisits necessaris per rebre ingressos complementaris. Les prestacions es condicionen mitjançant un document vinculant al seguiment de les polítiques actives d'ocupació.
- Els centres també s'encarreguen de **derivar als demandants d'ocupació a proveïdors externs**, encarregats de la prestació de les PAO [7].

El programa és el **principal instrument de gestió de les PAO, amb un 44% del pressupost**. En ell es detallen els programes governamentals (realitzats pel Ministeri) i els no governamentals (realitzats per proveïdors externs).

Els proveïdors externs compten amb total autonomia en el disseny i prestació de polítiques amb l'objectiu que s'adaptin el millor possible a les necessitats del mercat de treball. Els contractes d'adjudicació tenen una durada de 4 anys amb l'objectiu que els centres puguin maximitzar la inversió realitzada i el pagament està subjecte a l'èxit d'inserció de cada demandant i al perfil a què pertany, incentivant la col·locació dels aturats de major durada.

La creixent digitalització de les eines d'avaluació

El desplegament de les polítiques actives d'ocupació australianes es realitza a través de diferents canals *online*, que enllacen tant els demandants d'ocupació com a les empreses.

Existeix una **gran varietat d'eines en línia** que faciliten la gestió dels serveis d'ocupació. Destaquen l'eina *Jobsearch* (cercador d'ofertes) i *MyGov* (gestió de prestacions). Totes les eines estan integrades entre elles, fet que facilita que el Ministeri d'Ocupació i el Ministeri de Servei a Persones hi tinguin accés, millorant la coordinació entre Ministeris i amb els agents privats que intervenen en el procés d'activació, augmentant-ne la transparència i reduint la càrrega burocràtica de l'administració [13].

Pel que fa a la personalització de serveis, Austràlia posseeix l'**aplicatiu de perfilat JSCI** que incorpora una de les eines de modelatge estadístic més avançades del món. A partir de l'avaluació de 18 factors socials, personals i laborals, identifica la probabilitat que un individu estigui a l'atur en un horitzó de 12 mesos, així com les possibilitats laborals que té a disposició. En aquest modelatge també hi participen els *Centrelink*, els quals enregistren les dades dels demandants d'ocupació i personalitzen els serveis per tal que s'adeqüin a les necessitats personals de cada individu [14].

LESSONS LEARNT

El repartiment de competències entre ens públics locals i entitats privades és un model d'èxit a Austràlia. La creació d'agències públiques locals que centralitzen el seguiment i avaluació de les polítiques d'ocupació i l'externalització a proveïdors externs del disseny i gestió d'aquestes polítiques és una bona eina per millorar l'adequació dels programes al mercat de treball i millorar-ne l'eficiència.

- Any d'implantació: Dècada dels 2000
- Iniciativa pública
- Temàtica: Ocupabilitat juvenil
- Abast d'actuació: França

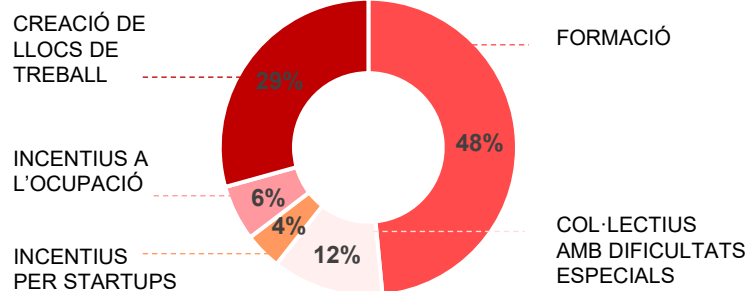
DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA

La importància de la formació juvenil en les PAO franceses

França, un dels països del sud d'Europa que major despesa realitza en les polítiques actives d'ocupació, centra la major part de la inversió en la formació i ocupabilitat de les persones joves.

19.142M €
destinats a polítiques actives d'ocupació

El model d'ocupació francès disposa d'un ampli catàleg de polítiques actives. En destaquen les polítiques de formació i l'aposta per una "educació permanent", on les organitzacions tenen un rol fonamental.

Font: EUROSTAT [2]

Polítiques de formació

Els programes destinats a la formació de la població activa suposen un **48% del total de la inversió en PAO a França**. Les polítiques impulsen un "aprenentatge permanent" en etapes inicials, general i professional subvencionant un ampli ventall de programes. Les empreses juguen un rol fonamental en aquestes polítiques, estan legalment obligades a destinar l'1,6% del sou dels seus treballadors en formació continua [11].

El govern francès va instaurar l'1 de gener de 2017 l'anomenat Compte d'Activitat Personal (CPA), una cartera de drets universals destinada a assegurar la trajectòria professional dels seus habitants. El compte consta de tres actius [12]:

- **Compte Personal de Formació (CPF)**, permetent a tota persona activa adquirir drets de formació, podent disposar-ne al llarg de la seva vida professional
- **Compte de Prevenció de la Penositat (CPP)**, mitjançant el qual tota persona exposada a uns determinats factors de precarietat (treball nocturn, repetitiu, etc.) acumulen punts addicionals, convertibles en formació, reduccions de jornada o jubilació anticipada
- **Compte de Compromís Ciutadà (CEC)**, mitjançant la qual s'acumulen les activitats de voluntariat, que donen dret a l'obtenció de formació addicional.

El model de planificació estratègica a França es basa en un sistema liderat per tres actors (Estat- Unédic- Pôle Emploi) [7]

- **L'Estat** és l'encarregat d'identificar els principals eixos d'acció de les polítiques d'ocupació i de gestionar el pressupost anual destinat a les PAO.
- **Unédic**, és l'associació estatal que centralitza la gestió de prestacions per a desocupats.
- **Pôle Emploi** és la xarxa d'ens locals responsables de l'execució de les polítiques d'ocupació. Són el principal punt de contacte dels aturats amb l'administració i estan estretament vinculats amb actors socials (sindicats i organitzacions empresarials), formant part de la planificació estratègica de les seves polítiques.

LESSONS LEARNT

Les polítiques de formació a França estan al centre de les polítiques actives d'ocupació. L'aposta per la formació permanent, independentment de la situació en el mercat de treball del treballador, és una eina de prevenció i garant d'ocupació.

Repercussió i aplicabilitat a l'AMB

Un dels principals signes de la recuperació econòmica que ha tingut lloc en els últims anys és la creació d'ocupació. **La recuperació del mercat laboral català, no obstant, ha d'analitzar-se més enllà del creixement de les taxes d'ocupació registrades en els últims anys.** I és que les dades posen en relleu els **importants reptes** als quals encara ha de fer front el mercat del treball:

- Una **reducció de la taxa d'activitat** dels catalans (població activa) respecte a les xifres assolides en època precrisi
- Una **cronificació familiar de l'atur**, amb més del 40% dels aturats de llarga durada, unes altes taxes d'atur juvenil i col·lectius amb especials dificultats d'inserció (majors de 45 anys, dones i persones amb discapacitat o diversitat funcional)
- Un **empitjorament de les condicions laborals**, lligat a un augment de la temporalitat i dels assalariats que treballen a jornada parcial de forma involuntària.

Més enllà de la importància de recuperar unes taxes acceptables, la qualitat del mercat del treball mereix una reflexió més aprofundida respecte a les eines disponibles per revertir aquesta situació. I és en aquest context on prenen especial rellevància les polítiques actives d'ocupació.

En aquest context i gràcies a la creixent descentralització de les competències en ocupació, l'AMB es posiciona com un organisme catalitzador de les millores en termes d'ocupació als municipis de l'àrea metropolitana, impulsant:

- Un **debat obert sobre quina ha de ser l'estratègia econòmica al territori en termes d'ocupació a curt, mitjà i llarg termini**, amb l'objectiu d'alinejar els eixos d'acció dels diferents grups d'interès en el desenvolupament d'aquestes polítiques.
- **Millores en el procés de diagnosi i el perfilat dels aturats**, amb l'objectiu de conèixer no només les seves habilitats, sinó les necessitats i demandes del mercat i transmetre-les mitjançant actuacions formatives a la població activa o als Ajuntaments. Això implica modificar les eines disponibles i fer un ús intensiu de la tecnologia i les noves eines de modelatge, com ja fan alguns països com Austràlia.

- **Integrar les polítiques actives d'ocupació amb altres polítiques** (passives, socials, educatives, etc.), involucrant els agents socials en el procés de planificació de les PAO.
- **Impulsar un sistema de col·laboració públic-privat amb proveïdors de serveis de qualitat**, que coneguin les necessitats del mercat de treball i millorin l'eficàcia en la intermediació entre oferta i demanda.
- **Incorporar mesures d'avaluació** de les diferents polítiques actives iniciades, per tal de mesurar l'eficàcia i eficiència de totes elles i traçar plans de millora anuals.
- **Combinar mesures a curt termini amb programes dirigits a col·lectius en risc d'exclusió** (amb resultats tangibles en un horitzó de cinc a set anys).

Els costos en polítiques actives d'ocupació han de considerar-se com una inversió, no com una despesa per part dels municipis, i analitzar-se amb un horitzó temporal més enllà dels quatre anys d'una legislatura política.

Bibliografia

- [1] SOC, Dades per demarcacions territorials SOC (2019), [en línia]. Disponible a: <https://serveiocupacio.gencat.cat/ca/soc/dades-obertes/dades-territori/>
- [2] INSTITUT CERDÀ, Observatorio de la eficiencia de las políticas activas e instrumentos de desarrollo del empleo en las Comunidades Autónomas españolas (2019), [en línia]. Disponible a: https://www.icerda.org/wp-content/uploads/2019/12/Documento-general-2019-12_vDEF.pdf
- [3] SOC, Glossari de Polítiques Actives d'Ocupació (2011), [en línia]. Disponible a: https://xarxadl.oficinadetreball.gencat.cat/ca/system/files/document/attachments/politiquesactivesocupacio_glossari.pdf
- [4] SIMBA, Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona (2019), [en línia]. Disponible a: <https://iermbdb.uab.cat/>
- [5] SOC, Àmbits (2019), [en línia]. Disponible a: <https://serveiocupacio.gencat.cat/ca/soc/ambits/>
- [6] SOC, Cartera de Serveis (2019), [en línia]. Disponible a: https://serveiocupacio.gencat.cat/web/.content/00_inici/Imatges/Cartera_Serveis_SOC_2019.pdf
- [7] AIREF, Estudio Programa Políticas Activas de Empleo (2019), [en línia]. Disponible a: https://www.airef.es/wp-content/uploads/2019/06/Estudio3-PAE/protegido_Proyecto_03.pdf
- [8] FAOS, The Danish Flexicurity Model (2005), [en línia]. Disponible a: https://faos.ku.dk/english/pdf/publications/2005/The_Danish_Flexicurity_Model_0905.pdf
- [9] JOBCENTER, Home (2019), [en línia]. Disponible a: <https://www.jobcenter-ge.de/>
- [10] EUROPEAN COMMISSION, Labour Market Policy Thematic Review (2017), [en línia]. Disponible a: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=17924&langId=en>
- [11] UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID, Políticas activas de empleo en la UE en tiempos de crisis económica (2017), [en línia]. Disponible a: <https://eprints.ucm.es/40750/1/T38221.pdf>
- [12] Gouvernement Fr, Le compte personnel d'activité (CPA) (2016), [en línia]. Disponible a: <https://www.gouvernement.fr/compte-personnel-activite-cpa>
- [13] JOBACTIVE, Home (2019), [en línia]. Disponible a: <https://jobsearch.gov.au/>
- [14] AUSTRALIAN GOVERNMENT, Job Seeker Classification Instrument (2019), [en línia]. Disponible a: <https://www.employment.gov.au/job-seeker-classification-instrument>
- [15] AJUNTAMENT DE BARCELONA, B-Mincome (2019) [en línia]. Disponible a: <http://ajuntament.barcelona.cat/bmincome/ca>
- [16] LA REPÚBLICA, Barcelona aglutina en una única targeta moneder els ajuts econòmics que atorguen els Serveis Socials municipals (2020), [en línia]. Disponible a: <https://www.larepublica.cat/minut-a-minut/barcelona-aglutina-en-una-unica-targeta-moneder-els-ajuts-economicos-que-atorguen-els-serveis-socials-municipals/>
- [17] RED RENTA BÁSICA, El proyecto piloto B-MINCOME de Barcelona: experimentos, resultados y ¿mercado laboral? (2019), [en línia]. Disponible a: <http://www.redrentabasica.org/rb/el-proyecto-piloto-b-mincome-de-barcelona-experimentos-resultados-y-mercado-laboral/>
- [18] OBSERVATORIO ADEI, Digitalización y políticas activas de empleo en España (2015), [en línia]. Disponible a: http://observatorioadei.es/publicaciones/digitalizacion_y_politicas_activas_de_empleo.pdf
- [19] AMÉRICA ECONOMÍA, Modernizar y Humanizar Las Políticas de Empleo (2014), [en línia]. Disponible a: <https://mba.americaeconomia.com/blogs/esade/modernizar-y-humanizar-las-politicas-de-empleo/>
- [20] DEPARTAMENT DE LA VICEPRESIDÈNCIA I D'ECONOMIA I HISENDA, Polítiques actives d'ocupació i joves en risc d'exclusió (2016), [en línia]. Disponible a: http://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/arxius/publicacions_periodiques/nota_d_economia/ne_103/NE_103_c18.pdf